

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

**Насоки за банки/платежни институции/дружества за електронни пари,
касаещи целевите финансови санкции, свързани с финансиране на
тероризъм**

Банките/платежните институции/дружествата на електронни пари (банки/ПИ/ДЕП) следва да съобразят настоящите насоки при извършване на собствената си оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризъм (ИП/ФТ).

Настоящите Насоки са приети от Управителния съвет на Българската народна банка на основание чл. 108, ал. 6, т. 1 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, чл. 73, ал. 4, във връзка с ал. 1, т. 11 от Закона за кредитните институции, чл. 154, ал. 6 от Закона за платежните услуги и платежните системи и насока 4.4.9, буква „б“, т. 124-128 от Насоки на ЕБО относно характеристиките на рисковото базиран подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и мерките, които да бъдат взети при упражняване на надзор въз основа на чувствителността към риск съгласно член 48, параграф 10 от Директива (ЕС) 2015/849 (изменящи Съвместни насоки ESAs/2016/72).

Използвани съкращения

Съкращения	
Банки/ПИ/ДЕП	Банки/платежни институции/дружества за електронни пари
ЗМИП	Закон за мерките срещу изпирането на пари
ЗМФТ	Закон за мерките срещу финансирането на тероризма
ИП/ФТ	Изпиране на пари и финансиране на тероризъм
ООН	Организация на обединените нации
СС на ООС	Съвет за сигурност на ООН
ЦФС	Целеви финансови санкции
FATF	Financial Action Task Force / Работната група за финансово действие срещу изпирането на пари

Съдържание

Използвани съкращения	2
1. Обща информация, цел и обхват	3
2. Санкционен режим във връзка с финансирането на тероризма	3
2.1. Санкции срещу финансирането на тероризма в международните стандарти за борба с ИП/ФТ	3
2.2. Идентифициране на посочени в ограничителните списъци лица и организации като финансиращи или подкрепящи терористична дейност	5
2.3. Замразяване и забрана за предоставяне на средства или др. активи на посочените в ограничителните списъци лица и организации	5
2.4. Изваждане от ограничителните списъци, размразяване и предоставяне на достъп до замразени средства и др. активи	5
3. Прилагане на ЦФС, свързани с ФТ, от страна на банки/ПИ/ДЕП	6
3.1. Процес на прилагане на ЦФС, свързани с ФТ	6
3.1.1. Проверка	6
3.1.2. Прилагане на мерки	7
3.1.3. Уведомяване	8
3.2. Оценка на риска и склонността към поемане на риск	8
3.3. Техники за заобикаляне на целеви финансови санкции, свързани с финансиране на тероризъм	9
3.4. Целеви финансови санкции и ежегодното ИП/ФТ обучение на служители на банки/ПИ/ДЕП	10
3.5. Добри практики	10
<i>Приложение Добри практики в дейността на банките/ПИ/ДЕП при прилагане на ЦФС за ФТ</i>	<i>11</i>

1. Обща информация, цел и обхват

Съгласно международните стандарти¹ за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма (ИП/ФТ), публикувани от Работната група за финансово действие срещу изпирането на пари (FATF), и методологията² за оценка на ефективността на системата за борба с изпирането на пари/финансирането на тероризма (ИП/ФТ) в дадена страна, част от една ефективна система е:

„Терористите, терористичните организации и мрежите за подкрепа на тероризма се идентифицират и се лишават от ресурсите и средствата за финансиране или подкрепа на терористични дейности и организации. Това включва правилно прилагане на целенасочени финансови санкции срещу лица и организации, посочени от Съвета за сигурност на ООН и съгласно приложимите национални или регионални режими за санкции...“³

Ефективните режими за замразяване са от решаващо значение за борбата с финансирането на тероризма и, като превантивен инструмент, постигат много повече от самото замразяване на средства, свързани с тероризма, или други активи. Ефективните режими за замразяване на средства и активи, свързани с ФТ, се борят с тероризма и чрез:

- разкриване на "парични следи" за финансиране на тероризма, които могат да доведат до неизвестни досега терористични клетки и подкрепящи ги лица/организации;
- възпиране на невключени в санкционен списък лица или организации, които в противен случай биха били склонни да финансират терористична дейност;
- прекъсване на финансовите потоци към лица или организации, включени в санкционните списъци, чрез ограничаване и прекратяване на дейности, които им предоставят средства или др. активи;
- разрушаване на мрежи за финансиране на тероризъм чрез насърчаване на посочените лица или организации да се разграничат от терористичната дейност и да се откажат от връзката си с терористични групи.

2. Санкционен режим във връзка с финансирането на тероризма

2.1. Санкции срещу финансирането на тероризма в международните стандарти за борба с ИП/ФТ

Прилагането на целеви финансови санкции (ЦФС) трябва да се основава на резолюция на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации (СС на ООН), регламент на Европейския съюз (ЕС) или акт на правителството на Република България. Съгласно стандартите на FATF всяка държава трябва да прилага режими на ЦФС, за да се спазят

¹ Понастоящем това е препоръка 6 от 40^{те} препоръки на FATF, 2012 (предходна специална препоръка III, 2001)

² <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/fatf%20methodology%2022%20feb%202013.pdf>

³ Цитат от Непосредствен резултат 10, Методология за оценка, 2013 г., посл. актуализация окт. 2021 г., който разглежда ефективното изпълнение на стандарта по препоръка 6.

изискванията на СС на ООН, свързани с предотвратяването и противодействието на тероризма и финансирането на тероризма.

Резолуциите на СС на ООН, касаещи ЦФС, свързани с ФТ, се групират в 2 основни групи: а) санкционни режими срещу Ал-Кайда и талибаните⁴ и б) санкционни режими за противодействие на тероризма, вкл. финансирането му⁵, както и евентуални бъдещи резолюции на СС на ООН, налагащи ЦФС в контекста на ФТ.

Международният стандарт за Резолуциите на СС на ООН налага незабавно замразяване на средства или др. активи, както и забрана за директно/индиректно осигуряване на достъп до средства/др. активи на лица и организации в санкционните режими за Ал-Кайда и талибаните, или посочени от дадена държава или наднационално, съгласно Резолюция 1373(2001) – напр. санкционните списъци на ЕС⁶. Фокусът на ЦФС, свързани с ФТ е превенция и спиране на финансовите потоци или др. активи към терористични групировки, но при зачитане на човешките права, върховенството на закона и признаване на правата на трети добросъвестни страни.

Обикновено санкциите на ООН се транспонират в ЕС чрез мерки като решения и регламенти на Съвета на ЕС, за да се осигури последователното им прилагане във всички държави-членки на ЕС. Например, ЦФС, свързани с резолюция 1373 (2001), се прилагат чрез регламенти на Европейския съвет (Регламент 2580/2001), които са пряко приложими в България. Възможно е също така да има аспекти на резолюциите на ООН относно санкциите, които не се разглеждат на равнище ЕС, тъй като попадат в компетенциите на отделните държави членки.

За България ЦФС, свързани с ФТ, се прилагат чрез нормативните изисквания на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма (ЗМФТ), като мерките в закона се прилагат спрямо лицата по чл.4б от същия.

С решения на Министерски съвет се актуализира Списъкът на физическите лица, юридическите лица, групите и организациите, спрямо които се прилагат мерките по ЗМФТ (чл. 4б, т. 3 във вр. чл. 5, ал. 1).

СС на ООН и ЕС поддържат консолидирани санкционни списъци⁷, в които освен ЦФС, свързани с ФТ, са включени и др. санкционни режими (защита на човешки права и мира, пролиферация (разпространение на оръжия за масово унищожение), териториален суверенитет).

⁴ За Ал-Кайда - това са Резолюции на СС на ООН 1267 (1999), 1989 (2011) и последващи резолюции, а за талибаните - резолюции 1267 (1999) и 1988 (2011) и последващи резолюции, чието прилагане се следи от Комитет 1267 на СС на ООН ([Annual Reports | United Nations Security Council](#)) и Комитет 1988 ([Annual Reports | United Nations Security Council](#))

⁵ Това е резолюция на СС на ООН 1373 (2001) за противодействие на тероризма, след терористичните атаки от септември 2001, чието прилагане се следи от Комитет за превенция на тероризма и изпълнителен директорат към него ([Security Council - Counter-Terrorism Committee \(CTC\) | Counter-Terrorism Committee Executive Directorate \(CTED\)](#))

⁶ Подобни на ЕС санкционни списъци - Службата за контрол на чуждестранните активи, към МФ на САЩ, или Службата за прилагане на финансови санкции към МФ на Обединеното кралство, които поддържат санкционни списъци с ЦФС, свързани с ФТ.

⁷ [United Nations Security Council Consolidated List | United Nations Security Council](#) и [Consolidated list of persons, groups and entities subject to EU financial sanctions - Data Europa EU / EU Sanctions Map](#)

2.2. Идентифициране на посочени в ограничителните списъци лица и организации като финансиращи или подкрепящи терористична дейност

Критериите за включване на определени лица и организации в санкционните списъци за ЦФС, свързани с ФТ, по отношение на:

- Ал-Кайда⁸ и талибаните, са: лице/организация, участващи при финансиране, планиране, съдействие, подготовка на действия от името на/в подкрепа на, за подпомагане, продажба или на оръжие, амуниции и помощни материали, набиране или други подкрепящи действия за терористичните организации на Ал-Кайда и талибаните, техни клетки и сподвижници;
- Резолюция 1373 (2001), са: лице/организация, които извършват/възнамеряват да извършат терористични актове, участват или способстват такива; организация/юридическо лице/др. правно образувание притежавано/контролирано директно/индиректно от лице/организация, посочени в санкционен списък по резолюцията; и лице/др. правно образувание действащо от името/под ръководството на посочени в санкционен списък по резолюцията.

Идентифицирането на лица и организации от санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001) включва предложения от всички държави, членуващи в ООН, основани на критериите, въз основа на надеждна и солидна (категорична) информация от всички източници, при прилагане на основателна причина съгласно съответна правна система, следвайки процедури за: включване в списъците, предоставяне на достатъчно релевантна идентифицираща информация, позволяваща да се определи дали даден клиент/контрагент на клиент е включен в такъв санкционен списък, и кратко посочване на основанията за включване в такъв списък.

Процедурите също така включват: критерии за изваждане от санкционните списъци, вкл. периодичен преглед, възможност за достъп до част от замразени средства/активи по определени причини (човешки права, хуманитарни нужди) или защита правата на лица и организации, чиито имена съвпадат частично/напълно с имена от санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните или резолюция 1373 (2001).

2.3. Замразяване и забрана за предоставяне на средства или др. активи на посочените в ограничителните списъци лица и организации

ЦФС, свързани с ФТ, се прилагат незабавно спрямо лица и организации, посочени в санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001) и актуализациите на тези списъци. Лицата и организациите, посочени в тези ограничителни списъци, не се уведомяват предварително за предприетите действия от банки/ПИ/ДЕП.

2.4. Изваждане от ограничителните списъци, размразяване и предоставяне на достъп до замразени средства и други активи

Резолюциите на СС на ООН за санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001) предвиждат и процедури за изваждане на лица и организации от санкционните списъци, поради отпадало основание.

⁸ През 2014 г. част от Ал-Кайда (Ал-Кайда в Ирак) е отлъчена и се формира Ислямска държава (известна още като ISIL/Da`esh), съответно резолюциите на СС на ООН след 2014 споменават Ал-Кайда и Ислямска държава.

Що се отнася до автономните ограничителни мерки на ЕС, изключването от списъка следва да стане, когато критериите за включване вече не са валидни (погрешно включване в списъка, промяна във фактите, смърт на включено в списъка лице или ликвидация на включено в списъка лице). Извършват се редовни прегледи, за да се провери дали основанията за включване в списъка все още са валидни. За автономните санкции на ЕС включените в списъка лица и организации може да се започне производство за изключване от списъка пред съдилищата на ЕС.

Обобщена информация по въпроса се съдържа в годишните доклади и прес-съобщенията на Комитет 1267 ([Annual Reports | United Nations Security Council](#)) и Комитет 1988 ([Annual Reports | United Nations Security Council](#)). Доклади за глобалното прилагане на резолюция 1373 (2001) се публикуват на по-голям интервал⁹.

3. Прилагане на ЦФС, свързани с ФТ, от страна на банки/ПИ/ДЕП

3.1. Процес на прилагане на ЦФС, свързани с ФТ

Съгласно чл. 9, ал. 2 от ЗМФТ, банките/ПИ/ДЕП прилагат мерките по чл. 3, т. 1 – 4 от ЗМИП с оглед превенция на използването на финансовата система за целите на финансирането на тероризма при условията и по реда на чл. 5 – 9, глава втора, глава трета и глава седма от ЗМИП и на ЗМФТ.

Мерките за надлежна проверка спрямо ограничителните списъци, касаещи ЦФС, свързани с ФТ се прилагат:

- при установяване на делови взаимоотношения;
- в хода на деловите взаимоотношения;
- при извършване на случайни сделки и операции;
- в случай на риск от нарушаване или съмнение за нарушаване на ЦФС, свързани с ФТ.

Същите са насочени към проверка дали: а.) клиент, с който банка/ПИ/ДЕП има делови взаимоотношения, или с който възнамерява да ги установи, е обект на финансова санкция; б.) дали планираната или извършената сделка/операция или действие нарушава такава финансовата санкция; и в.) какви са целта и естеството на деловите взаимоотношения, сделката или действието.

3.1.1. Проверка

Банките/ПИ/ДЕП проверяват дали техни потенциални или съществуващи клиенти са включени в списъците за ЦФС, свързани с ФТ.

По отношение на клиентската база и свързаните с нея обичайни и случайни операции, трансакции и контрагенти на клиенти на банки/ПИ/ДЕП, трябва да извършват текуща и периодична проверка при:

- встъпване в делово взаимоотношение, осъществяване на случайна/обичайна трансакция/операция/сделка;
- последваща проверка през определен времеви период (предвид актуализациите на санкционните списъци, свързани с ЦФС, касаещи ФТ) по отношение на: своите

⁹ [Global Implementation Surveys | Security Council - Counter-Terrorism Committee \(CTC\)](#) – последният е от 2021.

клиенти, техните действителни собственици / акционери / директори / управляващи/ представляващи / пълномощници и всички страни по дадена сделка/операция/транзакция спрямо актуалните към даден момент санкционни списъци, касаещи Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001).

Тази проверка трябва да бъде обстойна, т.е. да обхваща всички приложими санкционни списъци, касаещи ЦФС, свързани с ФТ. Проверката при транзакциите трябва да обхваща входящи и изходящи международни плащания, както и транзакциите с акредитиви, гаранции, търговско и експортно финансиране.

В зависимост от клиентската база и обема транзакции/операции/сделки, които се осъществяват на годишна база от банки/ПИ/ДЕП е удачно използване на софтуер (разработен за собствени нужди или от външен доставчик) за проверка на клиентската база, нейните операции/транзакции/сделки, нейните контрагенти спрямо актуалните към даден момент санкционни списъци за ЦФТ, свързани с ФТ.

Вътрешните правила и процедури по прилагане на ЗМИП и ЗМФТ на банките/ПИ/ДЕП трябва да съдържат тема за ЦФС, свързани с ФТ (като част от мерките срещу финансирането на тероризма или като самостоятелен документ). Служителите и ръководството на съответната банка/ПИ/ДЕП трябва да са запознати с тях и да ги прилагат коректно в ежедневния работен процес.

Консолидирани списъци на лицата и организациите, включени в санкционни режими, включително ЦФС, свързани с ФТ се поддържат от СС на ООН, ЕК и др. държавни структури. Консолидирани списъци може да бъдат намерени на следните адреси: [United Nations Security Council Consolidated List | United Nations Security Council](#), [Consolidated list of persons, groups and entities subject to EU financial sanctions - Data Europa EU / EU Sanctions Map](#), [Sanctions List Search \(treas.gov\)](#), [The UK Sanctions List - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#).

По отношение на ограничителните списъци по ЗМФТ се поддържа информация на интернет страницата на Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), раздел „Мерки срещу финансирането на тероризъм (- [Мерки срещу финансирането на тероризъм | \(dans.bg\)](#)), както и раздел „Бързи връзки“ на подраздел „Превенция срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма“ на Банков надзор на БНБ ([Българска народна банка \(bnb.bg\)](#)).

С цел спазване на изискванията за ЦФС, свързани с ФТ и ЗМФТ банките/ПИ/ДЕП извършват регулярен преглед и съпоставка на клиентската си база, транзакциите/операциите/сделките и контрагентите спрямо санкционните списъци и при наличие на положително съвпадение с лице/организация от санкционните списъци замразяват¹⁰ съответните средства/др. активи и прилагат уведомителната процедура по ЗМФТ.

3.1.2. Прилагане на мерки

Банки/ПИ/ДЕП не може да предоставят средства или др. активи, икономически ресурси, финансови или др. свързани услуги директно/косвено самостоятелно/съвместно в полза на: лица и организации от санкционните списъци; структури, притежавани/контролирани директно/косвено от лица и организации от санкционните списъци; и лица и организации, работещи от името/по указание от такива лица, освен ако няма съответно разрешение.

¹⁰ Използваната терминология в ЗМФТ е „блокиране“, като същото има действие на заповест или възбрана.

Задължението за банки/ПИ/ДЕП по отношение на ЦФС, свързани с ФТ, се отнася до всички средства и активи, притежавани или контролирани от посочените в санкционните списъци лица и организации пряко или косвено, както и средства и активи на лица и организации, действащи от името на/по указание на лица и организации от санкционните списъци.

За лица и организации със съвпадащи или подобни имена на лица и организации, включени в санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001), които неумишлено са засегнати от механизъм за замразяване (напр. съпадението е „фалшиво положително“ се прилагат публично оповестени процедури по размразяване на средства и др. активи своевременно при извършване на проверка, че такова лице/организация не е лице/организация, включена в санкционен списък за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001).

В случай, че замразени средства или др. активи на лица/организации от санкционните списъци за Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373 (2001) са необходими за основни разходи или заплащане на определени такси, разходи и услуги (напр. лечение, неотложни хуманитарни нужди, текущи нужди, задължителни обществени осигуровки, заплати и пр.) на лица от санкционните списъци се прилага предвидената в ЗМФТ процедура (чл. 6, ал. 5 и 6).

Актуална информация за изваждане от ограничителните списъци се поддържа от СС на ООН и ЕК на електронните адреси, посочени в т.2.1 от документа.

3.1.3. Уведомяване

Задълженията по чл. 3, ал. 1 от ЗМФТ предвиждат мерките от същия член да се прилагат както спрямо съществуващи клиенти, така и срещу потенциални клиенти. Във всеки случай, след прилагането на съответните мерки, независимо дали те са приложени спрямо съществуващи или потенциални клиенти, банката/ПИ/ДЕП следва да уведоми институциите, посочени в чл. 3, ал. 2 от ЗМФТ (МВР, МФ, ДАНС и КПКОНПИ).

Банките/ПИ/ДЕП следва да прилагат Указания за уведомяване на Дирекция „Финансово разузнаване“ на ДАНС по чл.72 от ЗМИП и чл. 9 от ЗМФТ(https://www.dans.bg/images/stories/FID/ukazaniq_zmip-24092020.pdf).

3.2. Оценка на риска и склонността към поемане на риск

Рискът от неспазване на ЦФС, например да не бъдат замразени финансовите активи на санкционирано лице и възможността от заобикалянето на ЦФС следва да се отчита при идентифицирането, оценката и анализа на рисковете.

Оценката на риска от неприлагане и заобикаляне на ЦФС може да бъде част от собствената оценка на риска по чл. 98 от ЗМИП. Добра практика е когато собствената оценка на риска позволява да бъдат отделно идентифицирани и оценени рисковете от ИП и рисковете от ФТ. Както произтича от споменатото по-горе описание¹¹ на FATF за ефективна система на национално ниво, приложението на ЦФС, свързани с ФТ, е част от тази система, но освен

¹¹ Терористите, терористичните организации и финансистите на тероризма не могат да набират, преместват и използват средства, както и да злоупотребяват със сектора на нестопанските организации.

това трябва да е налице и добро разбиране на рисковете от ФТ като цяло. Следва да се има предвид, че са възможни опити за тероризъм или финансирането му да бъдат извършени от лица, които не са обект на ЦФС, свързани с ФТ, или които не са свързани с такива лица. Поради това, е полезно в оценката на рисковете от ФТ да се разграничи кои от включените в нея рискове имат отношение към неприлагане или заобикаляне на ЦФС, свързани с ФТ, като се предвидят контроли за тяхното смекчаване.

Банките/ПИИ/ДЕП трябва да имат предвид, че извършването на оценка на риска от ФТ и прилагането на мерки, отговарящи на този риск, не ги освобождава от задължението за прилагане на ЦФС.

3.3. Техники за заобикаляне на целеви финансови санкции, свързани с финансиране на тероризъм

В международен аспект съществува риск от заобикаляне на ЦФС, свързани с ФТ. Този риск се проявява на 2 нива – вътрешно ниво за банките/ПИИ/ДЕП (касае въвличане на служител) и външно (клиент/контрагент на клиент).

Банките/ПИИ/ДЕП трябва да имат предвид следните възможности, които трябва да бъдат отразени във вътрешните им правила и процедури по прилагане на ЗМИП и ЗМФТ:

- **Вътрешно заобикаляне** – служител/ли на банка/ПИИ/ДЕП може да участва в / подпомага пряко/косвено заобикаляне на наложени ЦФС, свързани с ФТ. Съответно неизчерпателни примери за вътрешно заобикаляне са:
 - пропускане, изтриване, промяна или съкращаване на информация в платежните документи с цел да се избегне “прихващането“ им като свързани със санкции в процеса по плащане;
 - непопълване на всички полета с данни, или грешно попълване на платежни документи;
 - структуриране на трансакции/сделки/операции с цел прикриване на участието на лице/организация, посочени в ограничителен списък по санкционни режими¹²;
 - структуриране на факторинг сделка по начин, с който се цели прикриване участие лице/организация, посочени в ограничителен списък по санкционни режими;
 - насърчаване/насочване на клиенти на банка/ПИИ/ДЕП за заобикаляне на санкции, забрани или рестрикции, свързани с лице/организация, посочени в ограничителен списък по санкционни режими;
 - създаване на процедури/вътрешни документи, вкл. бланки, които създават предпоставки за заобикаляне на санкционните режими.
- **Външно заобикаляне** - служител на банка/ПИИ/ДЕП може да идентифицира опит за заобикаляне на санкционни режими срещу от страна на клиент (негов контрагент), касаещ дадена операция/трансакция/сделка; в този случай обработването ѝ трябва да бъде задържано и да се информира специализираната служба по ЗМИП и ЗМФТ на банката/ПИИ/ДЕП. Съответно неизчерпателни примери за такова заобикаляне са:

¹² Тук и надолу се има предвид режими срещу Ал-Кайда, талибаните и резолюция 1373(2001).

- повторно подаване на платежно нареждане, с цел да се избегне спиране или отказ от изпълнение, като се премахват данните, свързани със санкционни режими (напр. име на държава, лице/организация, обект на такъв режим); посочване на друго име на получател, друго основание и пр.);
- промяна на адрес, с цел да се избегне връзката със санкционен режим (напр. клиент/негов контрагент посочва нов адрес);
- повторно подаване на данни от доставчика/платеца, при факторинг сделки, като се премахват тези, свързани със санкционни режими (напр. име на държава, променено име на лице/организация от санкционните режими, променен адрес).

3.4. Целеви финансови санкции и ежегодното ИП/ФТ обучение на служители на банки/ПИ/ДЕП

Информация за ЦФС, свързани с ФТ трябва да бъде включена както при въвеждащото и последващо регулярно ИП/ФТ обучение за служители (включително служители от специализираната служба по ЗМИП и ЗМФТ) в съответните части за превенция финансирането на тероризма при на банки/ПИ/ДЕП.

За целта може да се използват информационни материали, базирани на годишните доклади на Комитети 1267 и 1988¹³. Докладите се публикуват на страниците на Комитет 1267 ([Annual Reports | United Nations Security Council](#)) и Комитет 1988 ([Annual Reports | United Nations Security Council](#)). Доклади по резолюция 1373 (2001) се публикуват на по-голям интервал¹⁴.

Така например:

- съгласно последният доклад на екипа за мониторинг по резолюция 1267 (Ал-Кайда), юли 2022¹⁵ нивото на заплахата от Ал-Кайда за Европа продължава да бъде умерено - терористичната организация разполага с ограничени ресурси за терористични атаки на територията на Европа. Споменават се отделни случаи във Франция, Испания, Великобритания, Белгия, Косово, Италия и Албания, като замесените лица са със сирийско, алжирско, косовско и албанско гражданство; Ал-Кайда поддържа по-видимо онлайн присъствие на френски език с пропаганда;
- съгласно последния доклад на екипа за мониторинг по резолюция 1988 (талибани) от май 2022¹⁶ са добавени лица в консолидирания списък на ЕС, свързани с талибаните от февруари 2022; също така докладът отчита ръст на контрабандата през Ислямска република Иран за Турция и Европа с до 50%, откакто талибаните поеха властта в Афганистан през 2021 г.

3.5. Добри практики

Пример за добри практики при прилагането на ЦФС, свързани с ФТ са посочени в приложението към насоките.

¹³ Раздел 4, екип за мониторинг и техните доклади (екипът за мониторинг по резолюция 1267 публикува 2 такива доклада ежегодно – февруари и юли, а екипът за мониторинг по резолюция 1988 - 1 доклад ежегодно - май).

¹⁴ [Global Implementation Surveys | Security Council - Counter-Terrorism Committee \(CTC\)](#) – последният е от 2021

¹⁵ [N2239429.pdf \(un.org\)](#)

¹⁶ [N2233377.pdf \(un.org\)](#)

Добри практики в дейността на банките/ПИ/ДЕП при прилагане на ЦФС за ФТ

1. Роля и отговорности

Банките/ПИ/ДЕП отразяват във вътрешните си политики и процедури, прилагането на ЦФС, свързани с ФТ по подходящ начин. Принципът на „трите линии на защита“ се прилага и в този аспект, за да се гарантира, че бизнес дейността им е в съответствие със законовите изисквания. Общото правило е, че всички услуги/продукти, които се предоставят не противоречат на международни и национални изисквания, свързани с прилагането на ЦФС за ФТ.

1.1.Първа линия на защита – обхваща спазване на изискванията за прилагане на ЦФС, свързани с ФТ, вкл. подsigуряване на събираната и въведената във вътрешните системи информация за клиента и свързаните с него лица е пълна, коректна и актуална, процес на ескалация до втора линия при случаи, които са трудно определими за съвпадение с ЦФС, свързани с ФТ, фалшиво положителни или положителни, вкл. оперативни процедури и определяне на рискови индикатори/сценарии, свързани с ЦФС за ФТ и казуси, които биха могли да водят до промени в идентифицирани рискове по време на осъществяване на деловите взаимоотношения, както и при промяна на предлаганите услуги/продукти, както и подходящи обучения (встъпителни и ежегодни).

1.2.Втора линия на защита - мониторинг и контрол за съответствие на дейността на банката/ПИ/ДЕП с националната и международната законодателна рамка във връзка с ЦФС за ФТ, вкл. актуализиране на: вътрешните политики и автоматизираните ИП/ФТ системи при необходимост; обучителните материали за служителите от първата линия; оценка на текущите и възникващите рискове (вкл. определяне на тяхната значимост в рамките на дейността на банката/ПИ/ДЕП); осигуряване на подходящи ресурси за изпълнение на задълженията и методологическа помощ за първа линия при необходимост; информиране на ръководството за предприети действия.

1.3.Трета линия на защита - вътрешният одит осигурява адекватността на прилаганите вътрешни политики и процедури по отношение на ЦФС, свързани с ФТ, като периодично преглежда и тества доколко дейността на банката/ПИ/ДЕП е в съответствие с приложимите санкции. Провежданите тестове следва да покриват области, като процеса по прилагане на мерките за комплексна проверка, вътрешните системи (вкл. техническите изисквания), вътрешно ескалиране на случаи, вкл. дерогация (при наличие).

2. Оценка на риска във връзка с ЦФС за ФТ

Собствената оценка на риска от ИП/ФТ съдържа и аспект за прилагане на ЦФС за ФТ, за да се гарантира, че рисковете, свързани с тях, са идентифицирани и са предприети подходящи действия за тяхното минимизиране. Този аспект следва да включва всички типове операции и бизнес дейности, които се предлагат от банката/ПИ/ДЕП, като се вземат предвид: нормативните задължения; присъщи рискове (географската експозиция, контрагенти и клиенти; характерът (типът) на клиентите; продуктите/услугите, които се предлагат;

механизмите за доставка, типовете операции), вътрешните политики и процедури, вкл. контроли, приложени за смекчаване на присъщите рискове.

3. Задължения, свързани с прилагане на ЦФС за ФТ

Банката/ПИ/ДЕП следва да спазва всички релевантни приложими санкции, касаещи ЦФС, свързани с ФТ. Ръководството на банката/ПИ/ДЕП и останалите служители не следва да улесняват или да участват в операции, трансакции, плащания, сделки или друго действие или да действат с цел заобикаляне на ЦФС, свързани с ФТ. Всяка една операция, плащане, сделка или дейност, която може да е нарушение на ЦФС, свързани с ФТ, както и опит за такива, следва да се докладват в съответствие с изискванията за ескалация.

4. Практическо прилагане на ЦФС, свързани с ФТ

Първата линия на защита спазва изискванията за прилагане на комплексна проверка на клиента, като по този начин се осигурява, че приложимите ЦФС за ФТ няма да се нарушат несъзнателно, и се събира информация, относима към санкциите, във връзка с нови и съществуващи клиенти (когато е налична информация за промяна в структурата на собствеността или подобна друга информация), както и по отношение на свързаните с клиентите лица, с цел извършване на предварителна проверка. Тази предварителна проверка по същество е анализ на установените потенциални съвпадения за клиент (вкл. ДС, акционер, управляващ или представляващ)/контрагент на клиент спрямо актуалните към даден момент санкционни списъци, свързани с ЦФС за ФТ. Ако потенциалното съвпадение не може да бъде отхвърлено на база наличната информация във вътрешните системи и не е налична достатъчна информация от надеждни публични източници, тогава следва да се събере допълнителна информация от клиента и да се актуализират/допълнят данните след получаване на обратна връзка. Този процес следва да е подходящо документиран, а при установяване на потенциални/реални съвпадения, следва да се ескалира случая до втора линия на защита. Втората линия на защита следва да анализира регулярно информацията относно рисковите индикатори и действителната практика, за да може да предложи при необходимост актуализиране на вътрешни правила и политики, или оценка на текущите и възникващите рискове. Всички реални съвпадения (установени при извършване на ръчен или автоматичен скрийнинг) и потенциалните съвпадения, които не могат да се отхвърлят, следва да се ескалират към втора линия на защита за последваща преценка и предприемане на действия (затваряне на случая или уведомяване по ЗМФТ до отговорните институции). Третата линия на защита регулярно следи за адекватността на прилаганите вътрешни политики и процедури по отношение на ЦФС, свързани с ФТ.

На ниво банка/ПИ/ДЕП (втора линия на защита) следва да:

- са определени операции/сделки, които се проверяват спрямо санкционни списъци за ЦФС, свързани с ФТ (напр. международни и/или национални входящи/изходящи преводи, търговско финансиране, финансови инструменти и др.; SWIFT съобщения (имащи отношение към транзакционната дейност, вкл. такива със свободен текст – напр. MT199; име и адрес на получател/наредител, кредитните/финансовите институции, участници в операцията, основанието за плащане и др.);
- се определи минимум процентно съвпадение на данни, при който софтуерът (ако се използва такъв) ще спре операцията за анализ от служител;

- се осигури регулярно актуална информация за ЦФС, свързани с ФТ във вътрешните информационни системи, с които работи първа и втора линия на защита; когато това се извършва от външен доставчик, той трябва да е надежден и разпознаваем, а предоставената от него информация да е коректна и актуална;
- се определи минимум на мониторинга във връзка с ЦФС за ФТ, да се извършва регулярна преценка за този минимум и при необходимост да се актуализира, като за извършените промени се уведомяват съответните отговорни служители.

4.1. Мониторинг на нови и съществуващи клиенти и свързани с тях лица

За всички нови и съществуващи клиенти, както и свързаните с тях лица, и партньори/контрагенти се извършват проверки в санкционните списъци за ЦФС, свързани с ФТ. Проверката на съществуващи клиенти и техни обичайни операции се извършва регулярно през определен период от време (вкл. в зависимост от актуализациите на списъците). Тези проверки (първоначални и регулярни) може се извършват ръчно/полуавтоматизирано или автоматично (в зависимост от бизнес дейността и клиентската база на банката/ПИ/ДЕП). При реални съвпадения или възможни съвпадения, които не могат да се отхвърлят, случаите следва да се ескалират на по-високо ниво. Когато се променя санкционен списък, минимално изискване е да се провери клиентската база и свързаните с клиентите лица срещу променената информация в **рамките на един ден** след промяната, за да се идентифицират възможни съвпадения.

Всички операции – входящи и изходящи, следва да се проверяват в реално време срещу санкционни списъци преди да бъдат заверени/наредени по/от сметките на клиентите. При установено възможно съвпадение в санкционен списък, до приключване на проверката, операцията не следва да бъде изпълнена освен ако не се установи, че става въпрос за фалшиво съвпадение (false positive). Всички реални и потенциални/възможни съвпадения, които не могат да се отхвърлят, следва да се ескалират на по-високо ниво.

4.2. Ескалация на случаи, свързани с ЦФС за ФТ

Ескалация се извършва в следните неизчерпателно изброени случаи - при наличие на пълно или частично съвпадение и в ситуации, при които служител знае или има причина да подозира:

- свързаност с лице/организация, за които се прилагат ЦФС за ФТ;
- операцията е блокирана или отхвърлена от банка-кореспондент, в резултат на което съответната трансакция не е обработена според предоставените инструкции;
- операция, за която е установено, че е реален опит или възможно нарушение на приложимите санкции, санкционната политика и процедури;
- налице е реален или предполагаем опит за избягване или заобикаляне на приложимите санкции.

Всеки служител, който узнае информация по посочените по-горе казуси, следва във възможно най-кратък срок да информира втората линия на защита, при невъзможност да се реши казуса, се информира ръководството за окончателно решение.

4.3. Обработка на съвпадения

Потенциалните съвпадения за лица и организации с наложени ЦФС за ФТ се преценяват съобразно информация, налична в клиентското досие или публична информация от надеждни източници. При установяване, че наличната информация не е достатъчна, за да се

отхвърли или потвърди потенциалното съвпадение, следва при възможност, да се потърси допълнителна такава от клиента. Потенциални съвпадения се анализират и обработват в спешен порядък, за да се определи дали са реални. При установено реално съвпадение, следва:

- да се потвърди и да се документира процеса по установяването;
- да се предприемат действия по блокиране на средствата/активите/ресурсите и да се информират държавните органи, съгласно процедурата по ЗМФТ.

4.4. Съхраняване на информация

За извършените проверки се съхранява информация в клиентските досиета/досиетата на платежни операции (ако проверките се извършват ръчно) или във вътрешната система на банката/ПИ/ДЕП (при използване на специализиран софтуер). Действия по обработката на потенциално съвпадение, както и всякаква документация, свързана с допълнителни проверки, и обосновката за взетото решение, следва да се съхраняват съгласно определените в ЗМИП срокове.

Документирането трябва да позволява проследимост (и своевременно извличане и предоставяне за одитни/надзорни цели) на следните данни:

- дата и час на получаване на нови/актуализирани санкционни списъци и актуализиране на вътрешните системи за извършване на скрийнинг;
- дата и час на извършване на скрийнинг на клиентската база (включва клиенти, свързани с тях лица, бизнес партньори) срещу нови/актуализирани санкционни списъци;
- генерирани съвпадения от вътрешните системи, свързани със скрийнинга и допълнително извършени ръчни проверки;
- статистика за фалшиво положителни и реални съвпадения, време за обработването им, взети решения по казусите и служителите, взели решенията, както и обосновката им.

4.5. Обучения

Информация за ЦФС, свързани с ФТ се включва редовно в обученията на служителите (първата линия на защита, така и при втората) – както при първоначалното обучение, така и при последващите ежегодни обучения. Обучението следва да е съотносимо към нивото на рисковете, на които е изложена дадена банка/ПИ/ДЕП. Обучението следва да включва както актуална информация във връзка с ЦФС, така и тестова част, които да провери разбирането от служителите.